

בס"ד, כד בניסן תשע"ו

2 במאי 2016

תיק 72067

פסק דין חלקי מס' 1

בעניין שבין

הנתבעים

התובעת

מזמיני עבודה

מעצבת פנים ואדריכלית

ע"י עו"ד

ע"י טוען רבני

א. רקע ועובדות מוסכמות

מזמיני העבודה (להלן: "הנתבעים") רצו להרחיב את ביתם ולשפצו, ולצורך כך שכרו את שירותיה של מעצבת הפנים (להלן: "התובעת") במקצועה, שבמקרה זה, מלבד שירותי עיצוב פנים והכנת תוכנית הבנייה, היתה אחראית גם על ניהול השיפוץ בפועל, בחירת קבלני העבודה, הפיקוח עליהם וקניית החומרים.

בהסכם בין הצדדים סוכם על שיפוץ של שתי קומות קיימות, חפירת מרתף ותכנון מטבח. לאחר שהתובעת סיימה להכין את התוכנית, היא החלה בביצוען בשטח. אחרי כשלושה חודשים של עבודה, הודיעו הנתבעים לתובעת על הפסקת עבודתה, והדבר גרר מחלוקות כספיות רבות בין הצדדים. בפסק דין חלקי זה נכריע בשאלה האם הפסקת עבודתה של התובעת היתה מוצדקת. שני הצדדים הגישו סיכומים בעניין זה והגיבו לסיכומי הצד השני.

כעת, נפרט את העובדות המוסכמות על שני הצדדים: כבר בראשית העבודה נוצרו אי הסכמות ומתחים בין התובעת לנתבעים, ששהו באותה תקופה בחו"ל. כתוצאה מכך מינו הנתבעים את אח התובע (להלן: "האח") לאיש קשר שייצג אותם מול התובעת.

העבודה לא התקדמה בקצב שתוכנן מראש ונוצרו עיכובים רבים, כשכל צד מאשים את הצד השני באחריות לגרימתם.

לקראת סוף העבודות שכרו הנתבעים את מר מ' כמפקח מטעמם (להלן: "המפקח"). הוא החליף את האח כנציג הנתבעים.

לטענת התובעת המפקח הכניס לבית עובדים מטעמו בלא תיאום איתה, דבר שהעכיר עוד יותר את האווירה. לטענת הנתבעים המפקח גילה לקויים רבים שנגרמו עקב עבודת התובעת, וזה היה השיקול הסופי שבעקבותיו החליטו הנתבעים להפסיק את עבודתה של התובעת.

עמוד 1 מתוך 19

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Jerusalem 91080

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax 02-5379626 beitdin@eretzhemdah.org www.eretzhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

התובעת טוענת שהפסקת עבודתה נעשתה שלא כדין, ומכיוון שכך, היא זכאית לקבל פיצוי על כל ההפסדים שנגרמו לה כתוצאה מהפסקת עבודתה. בין השאר טוענת התובעת שמכיוון שהסתמכה על כך שהנתבעים ימשיכו לעבוד איתה עד לסיום השיפוץ הכולל, היא תמחרה באופן נמוך במיוחד את התחלת העבודות בתקווה שאת הרווח העיקרי היא תקבל על השלמת העבודה.

לעומת זאת, הנתבעים טוענים שברגע שהם עמדו על הליקויים הרבים שנגרמו להם כתוצאה מהתנהלות התובעת, ומחשש שמא בהמשך עבודתה תגרום להם ליקויים נוספים, הם החליטו להפסיק את עבודתה. לאחר שניסו להגיע לפשרה עם התובעת, בין השאר ע"י בוררות אצל המהנדס י', ולא הצליחו, הם דרשו שתפנה את הנכס לאלתר.

כאמור, השאלה שתידון בפסק דין חלקי זה, היא האם הפסקת העבודה וביטול ההסכם ע"י הנתבעים נעשו כדין, ויד הנתבעים על העליונה, או שמא הפסקת העבודה נעשתה שלא כדין ויד התובעת על העליונה.

ביה"ד מינה את המהנדס ר' כמומחה בית הדין, בהמשך תהיה התייחסות לחלקים רלבנטיים מחוות דעתו.

ב. לוי'ז אירועים עיקריים

ביום 24/5/11, חתמו הצדדים על הסכם עבודה בו סוכם שהתובעת תכין תוכניות לשיפוץ הדירה, שכולל בין השאר שיפוץ שתי קומות, חפירת מרתף ותכנון מטבח (להלן, "חוזה התכנון"). התוכניות הוכנו ושכרה של התובעת שולם.

ביום 23/10/11, חתמו הצדדים על חוזה נוסף בו סוכם שהתובעת תבצע את עבודת השיפוץ ותנהל אותו (להלן, "חוזה הקבלנות").

ביום 30/10/11 (שבוע אחר חתימת החוזה, ב' חשון תשע"ב), החלה התובעת את העבודות בדירה.

ביום 2/11/11, התובעת הודיעה לנתבעים על הצורך בבניית קירות תמך במרתף, ותמחרה את העבודה בעלות נוספת של 44,000 ש"ח. בשלב זה מונה האח כמייצג הנתבעים.

ביום 30/11/11, נחתם הסכם קבלנות נוסף על הכשרת המרתף למגורים (בתחילה סוכם רק על חפירת המרתף) בסכום כולל של 131,000 ש"ח הכולל הכנת המרתף למגורים, עבודות פנים וצנרת ביוב.

ביום 19/12/11 הנתבעת הודיעה על הפסקת עבודה 'לצורך התארגנות' כפי שהגדירה זאת התובעת. הנתבעים טוענים שהתנגדו להפסקת העבודה.

ביום 27/12/11, התובעת טוענת שהאח הורה לה להפסיק את העבודה, לעומת זאת הנתבעים טוענים שלא היתה הוראה כללית כזו אלא היה צורך שהאח יגבש תשובות לגבי חלק מהעבודה. התובעת טוענת שהיא הודיעה לנתבעים שהיא ממשיכה לעבוד והם שתקו (אולם במייל ששלחה לתובעים היא כותבת בפירוש שע"פ דרישתו של האח היא מפסיקה את העבודה לגמרי).

עמוד 2 מתוך 19

ביום 1/1/12, מינו הנתבעים את המפקח שישמש כמפקח מטעמם ויחליף את האח.
ביום 4/1/12 הוגש לנתבעים סיכום ביניים על העבודות שנעשו עד כה עם דרישת תשלום (נספח 4
לכתב התביעה).

ביום 2/2/12, הודיעו הנתבעים על ביטול ההסכם עם התובעת ודרשו שתפנה את הנכס.

ביום 7/2/12, לטענת הנתבעים הם פינו את ציוד התובעת מהנכס אל משרדה.

ביום 22/2/12, הגישה הנתבעת בקשה וקיבלה צו מניעה, בבית הדין א'.

ביום 15/4/12 (כ"ג ניסן), לטענת הנתבעים הם הודיעו לתובעת כי בחרו את ביי"ד ארץ חמדה גזית
לדון בנושא. והודיעו לה שהיא מוזמנת לתאם בדיקות מטעמה בדירה, כדי שתוכל לבדוק את
הליקויים שנגרמו בעבודתה, התובעת לא מימשה זכות זו.

ביום 8/5/12, לטענת הנתבעים הם חתמו חוזה עם קבלן אחר לצורך השלמת העבודה, ושכרו את
שירותיה של האדריכלית ג'. בנוסף שכרו הנתבעים את שירותיו של מר ר', מהנדס ושמאי
מקרקעין, לצורך שומת הנזקים שנגרמו בדירה כתוצאה מהתנהלותה של התובעת.

ג. טענות התובעת

ביום 24/5/11 נחתם הסכם התכנון בין הצדדים, בו סוכם על שיפוץ של שתי קומות קיימות חפירת
מרתף ותכנון מטבח. התובעת תכננה את התוכנית לעיצוב הבית במשך חמישה חודשים וקבלה את
שכרה על כך.

לאחר מכן (ביום 23/10/11) חתמו הצדדים על הסכם הקבלנות לביצוע העבודה, והחלה
ההתארגנות לבניה שכללה חיפוש בעלי מקצוע, הגדלת הספק החשמל לדירה, בחירת כלים
סניטריים, ועוד. נגרם עיכוב בתחילת עבודות הבניה כתוצאה מדייר ששכר את הנכס מהנתבעים
והתגורר שם והיה צריך לפנותו.

כשבוע לאחר חתימת ההסכם (ביום 30/10/11, ב' בחשוון תשע"ב), החלה העבודה במקום כך שמר
ב' משמש כמפקח ואחראי לביצוע הפרויקט מטעם התובעת. לאור בקשת הנתבעים, נבחר מהנדס
מקצועי כמהנדס הפרוקט.

לאחר אישור מהנדס לבניית קירות התמך, תמחרה התובעת את עלותם וכתוצאה מכך נגרם מתח
בינה לבין הנתבעים, שהיה אחד הגורמים למינויו של האח כאיש קשר של הנתבעים ששהו בחו"ל,
מול התובעת.

במהלך העבודה נוצרו עיכובים רבים, חלקם נוצרו משינויים מהתכנון המקורי, ומאי-קבלת
החלטות של הנתבעים, שגרמו להאטת קצב העבודה ולעצירת חלק מהעבודות לגמרי (בקומות
הבניין העליונות, מלבד המרתף).

עמוד 3 מתוך 19

ביום 19/12/11 הודיעה התובעת על הפסקת עבודה לצורך התארגנות מחדש. וביום 27/12/11 האח הורה על הפסקת עבודה כללית בשם הנתבעים, בתגובה לכך הודיעה התובעת לנתבעים שהיא ממשיכה בעבודה והנתבעים שתקו.

ביום 1/1/12 האח הפסיק את תפקידו כמייצג הנתבעים והוא הוחלף ע"י המפקח.

ביום 4/1/12 הוגש לנתבעים סיכום ביניים על העבודות שנעשו עד כה.

במהלך העבודות המפקח הביא בעלי מקצוע חליפיים לבקר בנכס. והתובעת הודיעה לנתבעים שהיא מבקשת שיפנו לבוררות כדי להסדיר את הנושאים העומדים במחלוקת בינם.

ביום 2/2/12 הודיעו הנתבעים על ביטול ההסכם עם התובעת ודרשו שתפנה הנכס בתוך שלושה ימים.

הליקויים שטוענים הנתבעים שהמפקח מצא בנכס, לא הובאו כלל לידיעתה של התובעת, ומה שלטענתו נחשב ליקויים אינו עונה על הגדרת ליקוי כיון שהנכס עדיין לא נמסר לנתבעים, וביד התובעת היתה האפשרות במקרה הצורך לתקן או להחליף את הנדרש.

לאחר שפניות שונות מטעם התובעת לנסות ליישב את הסכסוך לא זכו למענה, התובעת פנתה לבי"ד א' ביום 12/2/12.

הנתבעים המשיכו לעבוד ע"פ תוכניות העבודה שהתובעת יצרה דבר הפוגע בזכויות יוצרים.

תביעות התובעת:

א. סיום התשלום עבור העבודה שביצעה – 52,880 ש"ח.

ב. פיצוי על הפסקת עבודה – (על פי עדכון בכתב התביעה המתוקן) 20,146 ש"ח.

ג. תשלום עבור תכנון מחדש – 13,000 ש"ח.

ד. פיצוי על אי יכולת קבלת עבודה נוספת – 53,000 ₪ (על פי עדכון בכתב התביעה המתוקן).

ה. תשלום על תוספות לפי פירוט בנספח 7 לכתב התביעה – 73,920 ש"ח.

ו. מניעת רווח בגין הפרת חוזה – נמחק בכתב תביעה המתוקן.

ז. פיצוי עבור השינויים והטעויות שנגרמו לקבלנים – 10,000 ש"ח.

ח. תשלום עבור חומר גלם שהלך לאיבוד – 15,960 ש"ח.

ט. שימוש בתוכניות תוך כדי הפרת זכויות יוצרים – 10,000 ש"ח.

י. פיצוי בגין ביטול עסקת ברזים – 800 ש"ח.

יא. הוצאות תביעה – 20,000 ש"ח.

סה"כ: 269,706 ש"ח.

עמוד 4 מתוך 19

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Jerusalem
Main Office: 2 Brurya St. P.O.B 8178 Jerusalem 91080

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax 02-5379626
beitdin@eretzhemdah.org www.eretzhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

לסיכום: התובעת טוענת שהנתבעים אשמים בעיכובים שנוצרו במהלך העבודה ושהובילו בסופו של דבר להפסקתה באופן מוחלט, התנהלותה של התובעת היתה תקינה לחלוטין ולא היה בה כל פגם, ולכן לא היתה לנתבעים כל זכות לסלקה. להלן הליקויים בהתנהלות הנתבעים:

א. הנתבעים דרשו לבצע שינויים בתוכנית העבודה המקורית.

ב. הנתבעים התעכבו בקבלת החלטות.

ג. הנתבעים באמצעות שלוחם (המפקח) הכניסו בעלי מקצוע לאתר בלא תיאום עם התובעת.

ד. הנתבעים התעלמו מבקשת התובעת להתדיין בבי"ד המקובל עליה כדי לסיים את הסכסוך והפרו את צו המניעה שלו.

ה. הנתבעים הפרו חוזה וסילקו את התובעת באמצע העבודה שלא כדין, ולכן ידם על התחתונה.

ד. טענות הנתבעים

התובעת הציגה את עצמה כאדריכלית, ובדיעבד התברר שאינה אלא מעצבת פנים, וודאי שאיננה בעלת ניסיון כמנהלת בניה. התוכניות שהוכנו ע"י התובעת היו שגויות וחסרות התאמה לשטח.

ביום 23/10/11 חתמו הצדדים על חוזה בו סוכם שהתובעת תנהל את עבודות הבניה ותפקח עליהן, וסיום העבודה יהיה בתוך שלושה חודשים. התובעת לא התקדמה בקצב שייאפשר עמידה שלה בזמן שנקבע.

המחירים שנתנה התובעת היו גבוהים ממחיר השוק, הכמויות שנטען על ידי התובעת שהיה צורך לבצע היו מוגזמות, והתוכניות עצמן לא היו מדויקות.

השוכרים, שהתגוררו בבית הנתבעים בזמן שהנתבעים היו בחו"ל, היו מוכנים לעזוב את הדירה בתוך יומיים. הם נשארו בה רק כתוצאה מהעיכובים של התובעת בהתחלת העבודות, ובכדי שלא לגרום נזק לנתבעים.

חפירת המרתף בוצעה באופן שגוי כתוצאה מטעות התובעת כך שבמקום שהמרתף יכול שני חדרי שינה הוא כולל רק אחד.

ביום 2/11/11, הגדילה הנתבעת את דרישת התשלום בגין העבודות במרתף ב- 44,000 ש"ח עבור קירות תמך, שבדיעבד התברר שכלל לא ניבנו.

התובעת דרשה להפסיק את העבודה עם המהנדס מטעם הנתבעים ולצורך כך המליצה על מהנדס מטעמה בשם ש' (הנתבעת גזרה קופון, ולמרות ששכר טרחתו של המהנדס היה 5,000 ש"ח, התובעת דרשה עבור שכר טרחתו הוא 6,500 ש"ח).

עמוד 5 מתוך 19

התובעת שכרה קבלנים חסרי ההכשרה המקצועית הנדרשת ולא פיקחה על העבודה.

התובעת טענה ששכרה שירותי מפקח (מר ב') אולם מפקח זה כמעט שלא נכח בשטח ולא פיקח על העבודה, דבר שגרם לנזקים רבים לדירה. זאת ועוד, הנתבעים שילמו לתובעת עבור עבודת הפיקוח סכום של 10% מסך העבודות, אולם, לאחר זמן התברר שהמפקח כלל לא פיקח אלא הגיע לאתר בהתאם להזמנת התובעת, וגם זאת במקרים נדירים. ביום 1/1/12, לאחר שהמגעים בין האח שייצג את הנתבעים לבין התובעת הגיעו למבוי סתום הוחלט להעמיד מפקח מטעם הנתבעים (המפקח), בסופו של יום שילמו הנתבעים למפקח מטעמם סך 20,850 ש"ח, למרות שהתובעת היתה אמורה לספק את שירות הפיקוח.

תוכניות התובעת היו לקויות, נעשו באילוץ ולא מתוך תכנון.

התובעת נמנעה מלקיים את בקשות הנתבעים, ואף פעלה בניגוד לדעתם. לדוגמה, התובעת נתבקשה להזיז קיר בסלון, ובמקום לעשות זאת, היא התעלמה לגמרי מבקשת הנתבעים, והזמינה רלסים (קורות חיזוק לתקרה) ואח"כ טענה שכיון שהותקנו הרלסים כבר לא ניתן להזיז את הקיר.

העבודות בוצעו ברשלנות, כגון קיר שנבנה באופן שהוא חוסם את הכניסה לבוידם שנחפר בקומת המרתף. כמו כן, גובה חדר הממ"ד לא תאם לנהלים דבר שהצריך את שבירת התקרה המשמשת גם כרצפת הסלון, וכן לא הותקנו פתחי אוורור בממ"ד, והקירות שלו לא הגיעו עד לתקרה כפי שמחייב התקן. המפקח ציין את הליקויים שנעשו בעבודות התובעת, בין השאר איטום קירות המרתף לקוי, חסר קיר תמך, לא בוצעה יציקת מדרגות ועוד.

האח דרש שהתובעת תאיץ את קצב העבודה האיטי. למרות זה, ביום 19/12/11, מבלי סיבה או נימוק, החליטה התובעת באופן חד צדדי להפסיק מיוזמתה את העבודות בקומות העליונות, בניגוד לדעת הנתבעים ולמרות שהיו זמינים לכל שאלה. ביום 25/12/11 דרשו הנתבעים שהתובעת תמשיך בעבודות והיא טענה שיצאה לחופשת חנוכה.

לאחר בדיקה של חומרי הבניה שהוזמנו מחנות ע"י התובעת, התברר שהתובעת גבתה לעצמה חלק ממחיר החומרים עליו דווחה לנתבעים. כגון בברזים התגלו הפרשים של מאות אחוזים בין מחירי הברזים בחנות לבין המחיר אותו הציגה התובעת.

בתאריך 27/12/11 הודיעה התובעת כי האח הורה לה על הפסקת העבודה כליל, דבר שלא היה ולא נברא.

בסיכום ביניים שערכה התובעת שכלל דרישת תשלום על עבודות שנעשו עד כה, התגלה בדיעבד שחלקים ניכרים מהעבודות לא הושלמו וחלקם כלל לא בוצעו.

בנוסף לכך, גילה המפקח ליקויים רבים שנעשו ע"י התובעת: בין השאר, שבירת תקרת הממ"ד ללא אישור מראש, עוד הוא גילה (ביום 9/1/12), שהפועלים פירקו את עמודי התמך של רצפת הסלון לפני שיצקו את קירות הממ"ד, דבר שיכל לגרום להתמוטטותו ולסיכון הנמצאים במקום,

עמוד 6 מתוך 19

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Jerusalem 91080 Main Office:

טל' 02-5371485 Tel פקס 02-5379626 Fax www.erezhemdah.org bitdin@erezhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

ולאור זאת הורה להפסיק מייד את העבודה. לאחר שהקבלן הורה לפועליו להתעלם מהוראות המפקח, המפקח אמר לתובעת שלא ניתן להמשיך לעבוד עם קבלן זה.

ברגע שהנתבעים עמדו על הליקויים הרבים שנגרמו כתוצאה מהתנהלות התובעת, ומחשש שאם היא תמשיך לעבוד יגרמו להם ליקויים נוספים, הם החליטו להפסיק את עבודתה. הם ניסו להגיע לפשרה עם התובעת בין השאר ע"י בוררות אצל המהנדס י', ולא הצליחו. לאחר מכן, הם שלחו לתובעת מכתב ע"י עו"ד ביום 2/2/12 בו דרשו שתפנה את הנכס לאלתר.

ביום 7/2/1 פינו הנתבעים את ציוד התובעת מהנכס אל משרדה, מאחר שהתובעת לא עשתה זאת בעצמה.

לאחר מכן, הביאו הנתבעים מומחה שנכנס לנכס והעריך את העבודות והליקויים שנעשו בו. הוא גילה ליקויים רבים כמפורט ב"חוות הדעת". ובנוסף העריך את העבודות שביצעה התובעת בסכום של 131,900 ש"ח לעומת 381,000 ש"ח אותם דרשה התובעת עבור עבודתה.

הנתבעים הזמינו מהנדס ומודד מוסמך שמדד את החפירה שבוצעה ע"י התובעת וגילה שהחפירה יצרה חלל בנפח של 114 מ"ק, לעומת 149 מ"ק עליהם דיווחה התובעת.

ביום 15/4/12 (כ"ג ניסן תשע"ב), הודיעו הנתבעים לתובעת, כי בחרו את ביי"ד ארץ חמדה גזית, והודיעו לה שהיא מוזמנת לתאם בדיקות מטעמה בדירה, כדי שתוכל לבדוק את הליקויים שנגרמו בעבודתה, התובעת לא מימשה זכות זו.

ביום 8/5/12 חתמו הנתבעים עם קבלן לצורך השלמת העבודה בסכום כולל של 309,798 ש"ח. וכן שכרו את שירותיה של האדריכלית ג' בסך 5,500 ש"ח. האדריכלית מצאה ליקויי בניה רבים שנגרמו כתוצאה מהתנהלותה ועבודתה הרשלנית של התובעת, וכן גילה גם קבלן הביצוע.

בנוסף שכרו הנתבעים את שירותיו של מר ר', מהנדס ושמאי מקרקעין, שבדק עבורם את הנזקים שנגרמו להם בעטייה של התובעת, והעריך את כלל הנזק בסכום של 146,500 ש"ח.

לסיכום: הנתבעים טוענים שהיתה להם זכות מוחלטת לסלק את התובעת מעבודתה ולבטל את החוזה עמה, מחמת הנימוקים הבאים, המחולקים לסעיפים הבאים:

א. מצג שווא:

1. התובעת הציגה מצג שוא כאילו היא אדריכלית ובעלת ניסיון בביצוע עבודות בניין וניהולם.

2. התובעת לקחה כסף על פיקוח, ובמקום זה שלחה מישהו בלתי מוכשר לתפקיד (ב').

3. התובעת הבטיחה שתבצע בעזרת קבלנים ברמה גבוהה, אולם, סיפקה קבלנים העושים עבודה ירודה.

עמוד 7 מתוך 19

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Jerusalem

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax 02-5379626
www.erezhemdah.org
beitdin@erezhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

4. התובעת לא גילתה לנתבעים שהיא גובה רווחים מכל קנייה ומהזמנת בעלי מלאכה, וכן לא גילתה שהדבר הזה מייקר את העלויות ומשפיע על בחירת בעלי המלאכה והחנויות.

ב. חוסר השקעה:

1. התובעת בקושי הופיעה בשטח וגם המפקח מטעמה מיעט להופיע, כולל במועדים קריטיים כגון יציקה.

2. התובעת והמפקח מטעמה לא ניהלו יומן עבודה.

ג. בעבודת התובעת התגלו ליקויים (מרוכזים בדיווח של המפקח (19.01.12) - נספח טז לכתב ההגנה ודו"ח פלס (23.02.12) - נספח כ לכתב ההגנה; נביא רק המרכזיים שבהם) שחלקם התגלו על ידי המפקח מר ח', וחלקם התגלו רק בדו"ח פלס.

1. יציקה בלי שימוש בוויברטור, שיצרה כיסי אוויר בבטון.

2. חפירה חלקית ומבוצעת לא נכון שמנעה בניית חדר נוסף במרתף.

3. איטום עם בועות.

4. חוסר אוורור מספק לממ"ד.

5. חוסר תכנון של המדרגות.

6. התוכניות שעשתה התובעת היו שגויות ולא התאימו לשטח.

7. התובעת לא עמדה ביעדי הזמן כתוצאה מחוסר מקצועיות ולקיחת חופשים והסטת עובדים לצרכים האישיים שלה.

ד. צעדים מסוכנים

1. לוח החשמל הוקם בקרבת מקום לצנורות המים היורדים מהשירותים.

2. הקבלן מטעם התובעת התחיל להוריד את היציקה של תקרת הממ"ד בלי להכניס עמודים תומכים, דבר שהיה יכול לגרום להתמוטטות החדר שמעליו.

ה. יחס בלתי מקצועי ללקוחות ולהוראותיהם

1. התובעת לא הצליחה לקיים שיח בונה עם הנתבע, עם האח, ועם המפקח.

2. התובעת התעלמה מהוראות האח, על אף שהנתבעים הודיעו לה שהוא נציגם המלא.

3. התובעת עצרה את העבודה באופן חד צדדי כאשר התנגדה לצעד של האח.

4. הקבלן מטעם התובעת לא ציית להוראות מצילות החיים של המפקח ואף איים עליו.

ו. תביעות כסף שלא כדין

עמוד 8 מתוך 19

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Jerusalem 91080

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax 02-5379626 beitdin@eretzhemdah.org www.eretzhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

1. כמות חומר הבניה שפורטו בתוכנית שהכינה התובעת היו מוגזמות וגרמו להוצאות מיותרות של הנתבעים.
2. התמחור של עבודת התובעת היה מעל ומעבר למחיר המקובל בשוק.
3. התובעת דרשה תשלום עבור קירות תמך שכלל לא ניבנו.
4. התובעת דיווחה על עבודות שבוצעו ודרשה עליהם תשלום למרות שבפועל העבודות לא בוצעו או בוצעו באופן חלקי.
5. התובעת הזמינה עבודה חשמל בתחילת העבודה רק בכדי לאפשר לה לקבל אישור של חברת חשמל. בסופו של דבר העבודה נהרסה, והתובעת ביצעה את העבודה בעזרת עובד לא-מורשה ובשיטות לא תקינות, כל זאת, בחסות האישור הפיקטיבי שכבר התקבל.

ה. נושאי הדיון

1. סקירה הלכתית של דיני סילוק ידו של קבלן
2. דיון בפרטי המחלוקת שלפנינו:
  - א. מצג שווא
  - ב. חוסר השקעה מצד התובעת
  - ג. ליקויים
  - ד. צעדים מסוככים
- ה. יחס בלתי מקצועי ללקוחות ולהוראותיהם

ו. סקירה הלכתית של דיני סילוק ידו של קבלן

אדם המוזמן על מנת לבצע עבודה מסוימת מוגדר כ'קבלן'. תמורת התשלום שה'קבלן' מקבל הוא צריך לספק את התוצאה עליה סוכם עם המזמין. זה המצב במקרה שלפנינו, בו התובעת היתה קבלן והנתבעים מזמינים.

במקרה דנן היתה התחייבות חוזית בין המזמין – הנתבעים, לבין ה'קבלן' – התובעת. ההתחייבות כללה בתוכה התחייבות לתשלום מצד המזמין והתחייבות לעבודה מצד הקבלן.

מהשולחן ערוך (חושן משפט סימן שלג סעיף א) עולה שאם נעשה מעשה קניין על הסכם העבודה, או שהקבלן התחיל בעבודה, אין אחד משני הצדדים רשאי לחזור בו ממה שסוכם. בית הדין יוצא מתוך נקודת הנחה שהחתימה על חוזה שקולה למעשה קניין, ומהווה קניין סיטומתא (=מעשה קניין המקובל בין הסוחרים) על כל האמור בו.

עמוד 9 מתוך 19

במקרה זה, המזמין חזר בו לאחר תחילת עבודה ולאחר חתימה על חוזה, ולכן מדובר על הפרת חוזה. השאלה היא, האם במקרה שלנו המזמין (הנתבעים) היה רשאי להפר את החוזה.

1. סילוק עובד עקב עבודה לקויה

הגמרא עסקה בדין סילוק עובד ציבורי וכתבה (בבא בתרא דף כא עמוד ב):

ואמר רבא: מקרי ינוקא, שתלא, טבחא, ואומנא, וסופר מתא - כולן כמותרין ועומדין נינהו. כללא דמילתא: כל פסידא דלא הדר - מותרה ועומד הוא.

הגמרא קבעה כי יש היתר לסלק עובד ציבור (יש לשים לב שבמקרה שלנו מדובר גם על קבלן, ואכן, הפוסקים סברו שדין קבלן ודין עובד, לעניין זה – שווה) כאשר הוא מתרשל בתפקידו וגורם לנזק "שאינו חוזר", וזאת גם בלי התראה מראש. ומשמע שפועל אחר צריך התראה מראש.

לגבי הגדרת נזק "שאינו חוזר" נחלקו ראשונים. הריטב"א כתב (שם, ד"ה ואמר רבא) שבמלאכות אלו –

מלאכתם התראתם. כיון דהוי פסידא דלא הדר, ואפילו תימא שחייבים לשלם, אין בני העיר רוצים שיקלקלו וישתלמו מהם.

כלומר, לדעת ריטב"א הכוונה לנזק שאינו ניתן לתיקון, אך ניתן לפצות את הניזק בכסף.

לעומתו, נימוקי יוסף (שם, י ע"ב בדפי הרי"ף, ד"ה פסידא) הבין שמדובר הפסדים לא-כספיים שאינם ברי פיצוי, ורק משום כך יש אפשרות לסלק עובד הגורם להפסדים:

שתלא שהוא נטע כרמים... אינו משלם הפסד הריוח שהיה לו אם גדלו והצליחו. והשוחט וניבלה... הוי פסידא דלא הדר היכא שהזמין אורחים על סמך בהמה זו {וכעת יש לו בושט מאורחיו}... וכן אומן אם הקיז וחלה אינו משלם לו צער חליו, וסופר מתא שטעה לכתוב במקום מאתים מנה אין משלם הפסד דגרמא בעלמא הוא.

כפי שכתבנו מדובר כאן בעובד ציבורי, האם הוא הדין גם בעובד או קבלן המועסק על ידי אדם פרטי? ברמב"ם (שכירות י, ז) מודגש שדין זה נוהג בעובדים ציבוריים, והראב"ד שם הוסיף שכן הדין גם בקבלן הנשכר לשתול עבור מעסיק פרטי.

לכאורה נראה שיש ביניהם מחלוקת, וכך עולה מהסבר המגיד משנה, אך אבן האזל ומרכבת המשנה (שם) מבארים שגם לשיטת הרמב"ם הוא הדין גם במעסיק פרטי, אלא שהרמב"ם הדגיש שאפילו עובד ציבור ניתן לסלק ללא התראה. כדברי ראב"ד כתב גם מאירי (בבא מציעא קט ע"א ד"ה כל) וכן הטור (חושן משפט סימן שו).

מחלוקת זהה ישנה בין שולחן ערוך (חושן משפט שו, ח) שפסק כדעת הרמב"ם, לרמ"א שפסק כדעת הראב"ד:

עמוד 10 מתוך 19

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Jerusalem
Main Office: 2 Brurya St. P.O.B 8178 Jerusalem 91080

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax 02-5379626
www.erezhemdah.org
beitdin@erezhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

הנוטע אילנות לבני המדינה, שהפסיד, (ויש אומרים דהוא הדין ליחיד) (טור), וכן טבח של בני העיר שנבל הבהמות, והמקזז דם שחבל, והסופר שטעה בשטרות, ומלמד תינוקות שפשע בתנוקות ולא למד (אפילו רק יום או יומים) (מרדכי שם), או למד בטעות, וכל כיוצא כאלו, והאומנים שאי אפשר שיחזרו ההפסד שהפסידו, מסלקין אותם בלא התראה, שהם כמותרים ועומדים, עד שישתדלו במלאכתם, הואיל והעמידו אותם הצבור עליהם.

לדעת אחד הדיינים, נראה שלהלכה יש לפסוק כשיטת רמ"א מכמה סיבות: א. כיון שיש ראשונים רבים שפסקו כשיטתו. ב. כאמור יש הסוברים שגם הרמב"ם ושולחן ערוך לא חלקו על דין זה, אלא שהם לא עסקו במפורש בשאלה זו. ג. יתכן שגם לשיטת הרמב"ם לכתחילה אין זו עילה לסילוק, אך בדיעבד אם סילקו את הפועל הוא אינו זכאי לפיצוי, וידו של בעל הבית לא תהיה ידו על התחתונה. ואכן במאמרו של הרב רלב"ג (תחומין כא עמוד 259) הובאה דעת ה"חקרי לב" שלדעת הרמב"ם אין כלל סנקציות על בעל הבית החוזר בו.

אולם, לדעת רוב הדיינים אין הכרח לפסוק כדעת רמ"א, ואכן כמה מהאחרונים (ראו למשל, פתחי חושן שכירות י, ט) כתבו במפורש שלגבי עובד של אדם פרטי יש צורך בהתראה.

אמנם יש לציין כי גם לדעת הרמ"א ניתן לסלק עובד של אדם פרטי ללא התראה אם העובד מוחזק כמי שגורם נזק:

יש אומרים דאף על פי שאין צריכין התראה, מכל מקום בעינן חזקה, דעד שיהיו מוחזקין או שיתרו בהן לא מסלקין להו.

לדעת נימוקי יוסף (בבא מציעא סו, א ד"ה וטבחא) הקבלן מוגדר כמוחזק לעשות טעויות אחרי שטעה שלוש פעמים, ואילו לדעת ריב"ש (ק"ג) מספיק שיטעה פעמיים, על מנת שיוגדר כמוחזר וניתן יהיה לסלק אותו.

לסיכום, ישנה מחלוקת שו"ע ורמ"א האם ניתן לסלק עובד של אדם פרטי שעבודתו לקויה ללא התראה. לדעת הרמ"א ניתן לסלק ללא התראה, אולם, יש צורך בליקוי שחזר על עצמו כמה פעמים (יש מחלוקת האם אחרי פעמיים או אחרי שלוש פעמים). ישנה מחלוקת נוספת האם ניתן לסלק רק כאשר מדובר על נזק לא-כספי שאיננו ניתן לתיקון או שמא אף בנזק כספי.

2. סילוק עובד כשיש חשש לבעיית אמינות

בעקבות המרדכי פסק הרמ"א (חו"מ תכא, ו): "מי שיש לו משרת, וחושש שיגנוב לו, יוכל להוציאו קודם זמן השכירות". כאשר מדובר בחשש לגניבה אין צורך בהתראה או בשלוש פעמים.

הסיבה היא, שגניבה איננה בגדר 'טעות' שרק חזרה עליה מצדיקה פיטורין, אלא מדובר על החלטה מודעת ובלתי-מוסרית. לפיכך, במקרה כזה רשאי המעסיק לפטר את העובד באופן מיידי, כדי למנוע מעצמו נזקים נוספים.

גם במקרים בהם אין חשש לגניבה (נדגיש שבנידון דידן אין חשש גניבה), אך מתעוררות בעיות אמינות המגובות באירועים שגרמו למעסיק להבין כי הוא לא יכול לסמוך על אמינותו העסקית של העובד, באפשרותו לסלק אותו. זאת, כיון שמאותו רגע המעסיק לא יכול להיות רגוע לגבי עבודתו, ולא יתכן שהוא יצטרך להציב שומר ומפקח על עבודתו של העובד.

מדיני פיטורי עובד ניתן ללמוד לדיני סילוקו של קבלן.

ז. דיון בפרטי המחלוקת שלפנינו וקביעות בית הדין בנידון

במקרה דנן, העלו התובעים מספר סיבות להצדקת סילוקה של התובעת, ובית הדין יתייחס לרובן המוחלט, אחר סיכום תגובת התובעת לטענות:

1. מצג שווא

1. טענת הנתבעים: התובעת הציגה מצג שוא כאילו היא אדריכלית ובעלת ניסיון בביצוע עבודות בניין וניהולם.

תגובת התובעת: בחוזה ובעל פה היא קראה לעצמה מעצבת, אלא שהיא אמרה שהיא מבצעת גם עבודות אדריכלות, בנוסף, באותה העת היא כמעט השלימה את הלימודים לתואר.

קביעת בית הדין: הנתבעים שכרו את שירותיה של התובעת בתור קבלן בעל ניסיון, ולא בתור אדריכל. וזאת, כיון שהם רצו להיות בטוחים שיש מישהו אחראי שמנהל את העסק כולו, והם לא יצטרכו לעקוב אחריו מקרוב, אלא יוכלו לסמוך עליה 'בעיניים עצומות'.

בהסכם שבין הצדדים (החוזה שבנספח ד' לכתב התביעה) התובעת מתוארת כמעצבת פנים, ולא כאדריכלית. לטענת התובעת היא היתה קרובה לסיום לימודי אדריכלות, טענה שלא הוכחה.

לכן, על אף שהתובעים כנראה לא הבינו דים את רמת ההסמכה של התובעת כאדריכלית, הרי שבנוגע לתחום בו היא היתה אמורה לעבוד בשבילם – קרי, כקבלן – **התובעת לא עברה את הגבול במידה שתגדיר אותה כמי שהציגה מצג שווא בעניין שיש לו השפעה על המחלוקת שלפנינו.**

2. טענת הנתבעים: התובעת גבתה כסף עבור מפקח, שבדיעבד התברר שלא היה מוכשר לתפקיד.

תגובת התובעת: היתה למפקח, שהוא סטודנט לאדריכלות, המיומנות הנדרשת. מלבד זאת, הוא היה רק בגדר "העיניים" של התובעת, שהיתה אחראית, המפקח התייעץ איתה רבות בעניין הפיקוח, ודיווח על המתרחש בשטח, וכשהיה צריך היא הגיעה לאתר.

קביעת בית הדין: בית הדין התרשם בצורה שלילית מדבריו של המפקח עצמו בדיון שהתקיים בבית הדין (פרוטוקול מס' 4). הוא לא ידע לענות על חלק לא מבוטל מהשאלות שהופנו אליו. לדבריו הוא התרכז בבדיקה שהדברים נעשים ולא באיכות העבודה. סביר שהיה חסר ניסיון להבחין באיכות העבודה.

בנוסף, כפי שעולה מחוות הדעת של מהנדס בית הדין (סעיף 4א), מפקח בנייה צריך להיות בעל ניסיון של 5 שנים בפיקוח לכל הפחות, דבר שבאופן ברור לא התקיים אצל המפקח.

התובעת טענה שתפקידו של המפקח היה להיות "העיניים" שלה, אבל לא שמענו ולא ראינו שזה מצא ביטוי בדיווחים רצופים שהוא העביר על איכות העבודה. יש כאן כשל חמור באחת מנקודות האחריות אותה לקחה התובעת על עצמה. בחוזה הסכם הפיקוח (נספח יא סעיף 4) נכתב:

מוסכם כי הפיקוח יהיה פיקוח צמוד של עבודות הקונסטרוקציה על פי הנחיית המהנדס וכן עבודות פנים של הנכס... תקינותם של החומרים, טיב העבודה וביצועה.

לכן הדבר מהווה הפרת הסכם הפיקוח שנכרת בין הצדדים.

3. טענת הנתבעים: התובעת הבטיחה שתספק קבלנים ברמה גבוהה, ותחת זאת סיפקה קבלנים שרמת עבודת היתה נמוכה.

תגובת התובעת: התובעת בדקה היטב את הקבלנים שהכירה מהעבר, ולפי ניסיון העבר הם קבלנים טובים.

קביעת בית הדין: לא הוכח שרמת העבודה היתה מתחת לסטנדרטיים המקובלים. על אף שהיו טענות קשות לליקויים, חלק מהם היו בנוגע לתכנון, וממצאי דו"ח מהנדס בית הדין לא הצביעו על כשלי ביצוע רבים.

לגבי ליקויים שנמצאו, טענה התובעת שהנתבעים היו צריכים לתת לה הזדמנות לתקן את הליקויים. הדבר היה נכון אילו היא התובעת היתה מתפקדת כקבלן בלבד והיה מפקח אחר, שמתפקידו היה לאתר את הליקויים, להצביע עליהם, ולשלוח קריאת תיקון לקבלן. אבל מכיוון שהתובעת קבלה על עצמה לדאוג לכל העבודה, ומשלא הראתה סימנים שהיא היתה בדרכה לגלות הליקויים בעצמה, לא מגיעה לה הזדמנות התיקון שהיתה ניתנת לאדם המתפקד כקבלן בלבד.

מכיוון שהפיקוח שסיפקה התובעת היה מתחת לסטנדרט המקובל, על התובעת נטל ההוכחה שהעבודות שסיפקה היו ברמה המקובלת וללא ליקויים, ואף להוכיח שהיו ברמה מספיק גבוהה כדי לחפות על המחסור בפיקוח ברמה שהובטחה.

לכן, בית דין אינו מוצא באיכות הקבלנים סיבה לסילוק התובעת, אבל גם לא רואה בהם גורם המונע סילוק בגלל איכות הפיקוח הנמוכה ועניינים אחרים, וכדלהלן.

4. טענת הנתבעים: התובעת לא יידעה את הלקוחות שהיא גובה עמלות מכל קנייה שמבוצעת דרכה, וכן מכל בעל מלאכה שהיא מזמינה.

תגובת התובעת: זה דבר מקובל ביותר, ואין צורך להגיד אותו במפורש. מגיע לתובעת עמלת תיווך מכיוון שכל התפקידים שעליהם קבלה עמלה כללו השקעת זמן יקרה מצידה.

קביעת בית הדין: ברוב המקרים, לא הוכח שעמלות אלו מייקרות את המחיר אותו הנתבעים היו צריכים לשלם, מכיון שנהוג שאת העמלה מקבל הקבלן מהנחה שהוא מקבל מהספק. יתר על כן,

דבר זה מקובל בשוק, וכפי שכתב מהנדס בית הדין בתשובות לשאלות בית הדין (סעיף 1א) ולכן אין זו טענה.

לגבי רכישת הברזים שלטענת הנתבעים התובעת גבתה עליהם מחיר מופרז, הדבר לא הוכח, ומכל מקום עיכוב הקנייה באופן כללי ע"י הנתבעים היה בלתי מוצדק וגרם מתח משמעותי שהשפיע בצורה לא נכונה על ההתקשרות בין הצדדים
לסיכום, טענה זו אינה מתקבלת.

2. חוסר השקעה מצד התובעת

1. **טענת הנתבעים:** התובעת לא נכחה מספיק בשטח וכן המפקח מטעמה.

תגובת התובעת: התובעת הגיעה לפי צורך, לפעמים בתדירות גבוהה יותר ולפעמים פחות. היא השקיעה בפרויקט בהרבה דרכים בכל שעות היום והשבוע, אולם, היא לא יכלה ולא נדרשה להזניח עבור הפרויקט אפשרות לפרנסה אחרת.

קביעת בית הדין: באופן כללי, ברור שהתובעת השקיעה זמן רב בטיפול בפרויקט זה, ואין לנו הוכחות האם ההשקעה היתה במידה הנדרשת או לא. בשלי הדברים יש להעיר שאילו המפקח מטעם התובעת היה ברמה הנדרשת יתכן שלרוב היא לא היתה נדרשת לנוכחות יתר. אלא שאי אפשר להתעלם מהעובדה שהמפקח לא נכח בזמן הקריטי של היציקות, כפי שהעיד בעצמו וכמו שכתב מהנדס בית הדין בדוח (4ה) שמפקח חייב להיות נוכח בזמן היציקות..

לכן, אין ממצאים חד משמעיים בסעיף הזה.

2. **טענת הנתבעים:** התובעת וכן המפקח מטעמה לא ניהלו יומן עבודה.

תגובת הנתבעת: התובעת רשמה הרבה דברים, למשל, על תוכניות, ולא דוקא ביומן אחד, שאין בו צורך מכיוון שהיא שלטה בפרטים.

קביעת בית הדין: באופן כללי, נכון הדבר שיהיה יומן עבודה, אולם נראה שהיעדרו איננו סיבה מספקת כדי לסלק את התובעת.

3. ליקויים

1. **טענת הנתבעים:** בוצעה יציקה ללא שימוש בוויברטור המאפשר כיסי אויר.

תגובת התובעת: יש דרכים אחרות להגיע לתוצאות טובות.

קביעת בית הדין: מכיוון שיש שיטות אחרות להשגת המטרה, והקבלן טען שהוא אכן הכה בעזרת כלי, לא ברור אם יש בכך ליקוי מהותי. יש לציין שהנתבעים לא בחרו לצקת מחדש את הקירות.
לכן, אין ממצא חד משמעי בסעיף זה.

2. **טענת הנתבעים:** החפירה לא בוצעה כפי שתוכנן מראש, ולכן חסר חדר.

עמוד 14 מתוך 19

תגובת התובעת: בחפירה לא תמיד יודעים אם יצא בסופו של דבר מה שתוכנן מראש למרות שנפח החפירה היה לפי מה שתוכנן.

קביעת בית הדין: אם התובעת היתה מודיעה שבעקבות מציאת הסלע, לא יהיה ניתן לבצע את העבודה למטה ולהגיע לתוצאות המתוכננות, הצדק היה איתה (כפי שעולה מחוות דעת מהנדס בית הדין סעיף 2א). אולם, התובעת הודיעה לנתבעים שהחפירה בוצעה כפי שתוכנן (מבחינת נפח), והדבר הוכח על ידי בדיקת מודדים מוסמכים כלא נכון באופן משמעותי (כ-131 מ"ק במקום 149 מ"ק כפי שטענה התובעת). כמו כן, מסתבר שאם היתה התובעת מבצעת את נפח החפירה עליה דיווחה, היה מתאפשר לבנות עוד חדר. בנסיבות אלה, **המחדל הוא מחזל אמינות חמור**, ועל אף שבית דין אינו נוהג לחייב על מניעת ריווח, הדבר מהווה **הצדקה חזקה לטענת הנתבעים לעבודה לקויה של התובעת שמצדיקה סילוק**.

3. טענת הנתבעים: האיטום נעשה עם בועות.

תגובת התובעת: אם העבודה לא מושלמת, מתקנים.

קביעת בית הדין: אכן זו בעיה, אך היא ניתנת לפיתרון. עיינו בדברינו לעיל לגבי ליקויים באופן כללי.

4. טענת הנתבעים: טענו שיש חוסר אורור בממ"ד.

תגובת התובעת: מכחישה.

קביעת בית הדין: מדו"ח מהנדס בית הדין סעיף 1.5 עולה שאין ליקוי.

5. טענת הנתבעים: חוסר תכנון של המדרגות.

תגובת התובעת: מכחישה.

קביעת בית הדין: לא הוכח ליקוי.

6. טענת הנתבעים: התוכניות שעשתה התובעת לא התאימו לשטח.

תגובת התובעת: מכחישה.

קביעת בית הדין: הטענה היא כוללנית מדי.

7. טענת הנתבעים: התובעת לא עמדה ביעדים שהוגדרו כתוצאה מחוסר מקצועיות ולקיחת חופשים ארוכים.

תגובת התובעת: התובעת לא התחייבה לתאריך מסוים, השינויים וחוסר זמינות ומתן תשובות באיחור מצד הנתבעים פגעו באפשרות לעמוד בזמנים הצפויים.

קביעת בית הדין: בחוזה הקבלנות התובעת התחייבה לעשות מאמצים לסיים את העבודה תוך שלושה חודשים, אך לא התחייבה חד משמעית לתאריך מסויים ראו בהסכם מיום כ"ה תשרי תשע"ב (נספח ד'):

המעצבת מתחייבת לדאוג כי העבודה תתבצע ברצף וביעילות ומשערת את זמן העבודה בכשלושה חדשים מיום חתימת הסכם זה.

על אף שבחוזה הותנה שהתובעת תעבוד באופן רצוף, החופשים שלקחה לעצמה לא חרגו מהסביר, ולסיבת האיחור בסיום ניתן להוסיף את השינויים הרבים אותם עשו הנתבעים. **לכן, דין הטענה להידחות.**

כסיכום לחלק זה: **ניתן לומר שהליקויים לא חרגו מהנורמה, אולם מכיוון שלא היה פיקוח ראוי, גם לו היו נוצרים ליקויים חריגים הם לא היו מתגלים, לולא סילוקה של התובעת.**

4. צעדים מסוכנים

1. **טענת הנתבעים:** לוח החשמל הוקם בקרבת צינורות השירותים דבר המהווה סכנה.

תגובת התובעת: מכחישה שהיתה סכנה.

קביעת בית הדין: דין הטענה להידחות, כפי שנקבע בדו"ח מהנדס בית הדין 2.10, אין בכך כל ליקוי.

2. **טענת הנתבעים:** הקבלן מטעם התובעת התחיל להוריד את היציקה של תקרת הממ"ד בלי להכניס עמודים תומכים, דבר שיכל לגרום להתמוטטות החדר שמעל הממ"ד.

תגובת התובעת: מכחישה שהקבלן פעל בצורה לא נכונה.

קביעת בית הדין: דין טענה זו להידחות, מכיוון שבמקום זה ניתן לעשות כן (חוות דעת מהנדס בית הדין 2.8).

3. **טענת הנתבעים:** התובעת הזמינה עבודה חשמל בתחילת העבודה רק בכדי לאפשר לה לקבל אישור של חברת חשמל. בסופו של דבר העבודה פורקה, והתובעת ביצעה את העבודה מחדש בעזרת חשמל לא-מוסמך ובשיטות לא תקינות, כל זאת, בחסות האישור הפיקטיבי שכבר התקבל.

תגובת התובעת: השיטה שנקטה ידועה, מקובלת, ואינה צפויה להפריע.

קביעת בית הדין: התובעת הודתה שעבדה והתכוונה להמשיך לעבוד עם חשמלאי לא-מוסמך. בדבר טענת התובעת שמקובל אצלם לעשות עבודות חשמל ללא חשמלאי מוסמך, לפי תשובת מהנדס בית הדין (5), דבר זה לא מקובל ואסור לעשותו.

5. יחס בלתי מקצועי ללקוחות ולהוראותיהם

1. **טענת הנתבעים:** התובעת לא הצליחה ליצור שיח הולם עם האח.

עמוד 16 מתוך 19

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Jerusalem 91080

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax 02-5379626 beitdin@eretzhemdah.org www.eretzhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

תגובת התובעת: סך הכל עשתה את מה שיכלה בנסיבות שנוצרו.

קביעת בית הדין: אין הוכחה שהדבר נגרם באשמתה הבלעדית או העיקרית.

2. טענת הנתבעים: התעלמות התובעת מהוראות האח על אף שהנתבעים אמרו לה שהוא מייצגם.

תגובת התובעת: באופן כללי, זה לא נכון. כאשר הנציג מתעקש על משהו לרעת הלקוח, חובתה ליידע ולשכנע את הלקוח מה היא טובתם.

קביעת בית הדין: אין בכך פגם רציני, לאור העובדה שהמצב היה רגיש, והיא רצתה לוודא שהנתבעים אכן מאשרים את הדברים באופן מוחלט, ולפעמים אחרי ששמעו הסתייגויותיה.

3. טענת הנתבעים: התובעת עצרה את העבודה באופן חד צדדי כאשר התנגדה לצעד של האח.

תגובת התובעת: היא לא עשתה יותר מאשר עצירה זמנית עד שיהיו תשובות ומהלך מוסכם להמשך העבודה.

קביעת בית הדין: הדבר לא מהווה עילה לסילוק כיון שהוא בגדר אירוע חד פעמי.

4. טענת הנתבעים: הקבלן מטעם התובעת לא ציית להוראות מצילות חיים שניתנו מטעם המפקח של הנתבעים, ואף איים עליו.

תגובת התובעת: מכחישה.

קביעת בית הדין: לא הוכח שהקבלן איים באופן ממשי על שלומו של הקבלן.

6. תביעות כסף שלא כדין מטעם התובעת במהלך העבודה

1. טענת הנתבעים: כמות חומרי הבניה שפורטו בתוכנית שהכינה התובעת היו מוגזמות וגרמו להוצאות מיותרות של הנתבעים.

תגובת התובעת: מכחישה.

קביעת בית הדין: אין כל הוכחה שאכן אלו פני הדברים.

2. טענת הנתבעים: התמחור של עבודות התובעת הם מעבר למחיר המקובל בשוק.

תגובת התובעת: מכחישה שמחירים גבוהים ביחס לאיכות. על כל פנים, הנתבעים השוו מחירים ובחרו בה מרצונם.

קביעת בית הדין: התובעים בחרו בתובעת מרצונם החופשי, ואף השוו מחירים מול מתחרה אחד לפחות, כמו כן הטענה שהמחיר שאותו היא הציעה היה יקר לא הוכחה. ולכן הטענה אינה מתקבלת.

3. טענת הנתבעים: התובעת דרשה תשלום עבור קירות תמך שלא ניבנו וכן דיווחה על עבודות שבוצעו, למרות שלעיתים לא בוצעו כלל, או שבוצעו באופן חלקי.

עמוד 17 מתוך 19

תגובת התובעת: תשלום הביניים התאים באופן כללי לשלב שבו היא עמדה (לקראת סיום העבודה שעליה ביקשה תשלום), זה לא היה כל כך משנה כל עוד מתקדמים. בנוסף נציג הנתבעים בדק ואישר את התשלום.

קביעת בית הדין: אין בזה עילה לסילוק כיון שכפי טענת התובעת, דרישת התשלום היתה לקראת סיום העבודה במרתף ועד שהנתבעים היו משלמים לה יתכן שהעבודת היו מסתיימות. מה גם שהתובעת טוענת שהיא הסבירה לנתבעים שזה המצב, וגם המפקח מטעמם אישר את התשלום אחרי בדיקת העניין. עניין קירות התמך אינו ברור לבית הדין ועשוי לעלות בהמשך ההתדיינות.

ח. החלטה עקרונית בעניין ההצדקה לסלק של התובעת

על פי ניתוח הטענות, ועל פי ניתוח הסוגיה ההלכתית של פיטורי עובד, קובע בית הדין **סילוק של התובעת על ידי הנתבעים היה מוצדק**. כפי שעולה מניתוח העניינים לעיל, העילות העיקריות שעליהן מבוססת קביעה זו הן: הנתבעת הבטיחה וקבלה תשלום על רמה נאותה של פיקוח בשעה שהעסיקה מפקח בלתי-מוסמך ומוכשר לכך שגם לא היה בשטח במידה הנדרשת ובשלבים חשובים של הפעילות. הנתבעת הצהירה על חפירת חלל עבור מרתף בגודל מסוים, כאשר בפועל החלל היה קטן במידה משמעותית, דבר שפגע קשות בניצול המקום לצורך המרתף. התובעת העסיקה חשמלאי בלתי-מוסמך בלי ליידע את הנתבעים.

לדעת בית הדין, המקרה שלפנינו המכיל בעיות אמינות מקביל במידה רבה (למרות השוני) לדין המובא ברמ"א בנוגע למשרת שגנב. **חשוב להדגיש שוב שבית הדין קובע באופן חד משמעי שהתובעת לא גנבה דבר**. אולם, ההשואה ההלכתית היא לעניין הרשות לסלק קבלן במקרה שבו התנהלות שלו פגעה באמון המזמין בו. שונה הדבר מטעויות או התרשליות נקודתיות שלגביהם צריך מזמין העבודה להתרות בפועל לפי דעת השו"ע.

במקרה שלפנינו התנהלות התובעת גרמה לנתבעים לסלק אותה כיון שהנתבעים חשבו, במידה רבה של צדק, שלא יוכלו לסמוך עליה בהמשך. זאת, כיון שהיא העדיפה את רווחיה על פני איכות העבודה אותה הבטיחה לנתבעים, במפורש או במשתמע, וזאת, אף בעניינים הנוגעים לבטיחות (לגבי ביצוע עבודות חשמל ע"י אדם שאיננו מוסמך ופיקוח לקוי על ביצוע שלד).

בנוסף, כאמור, מדובר על התנהלות שחזרה ונשתנה שלוש פעמים, כך שמצדם של הנתבעים התובעת 'הוחזקה' להתנהל באופן כזה שהם לא יוכלו לסמוך עליו. לדעת הרמ"א היתה הצדקה לסלק את התובעת גם אילו היה מדובר על ליקוי בלבד.

בנוסף לכך גם לדעת השולחן ערוך יש לומר שבעצם היתה במקרה דנן התראה, וכפי שיוסבר. התובעת תיארה בפני בית דין את מהלך סילוקה (ראו פרוטוקול דיון 3). מתיאור זה עולה כי הנתבעים ניסו לשלוח מישהו על מנת לתווך ביניהם כך שהתובעת הבינה כי הנתבעים סוברים כי יש בעבודתה ליקויים רציניים, והם שוקלים לפטרה. דובר אף על האפשרות לבוררות אבל הצדדים לא הסכימו על מתכונת לבוררות.

עמוד 18 מתוך 19

מהתיאור של התובעת עולה שגישתה היתה שהיא פעלה ללא דופי מיוחד, ובוודאי שהיא לא התרשלה וצריכה להתנצל ולהשתפר. מהתנהלות זו יכלו הנתבעים להבין שגם אחרי התראה שהיא תפוטרת התובעת תמשיך להתנהל כפי שהתנהלה, ואם כן הבנת הנתבעים היתה, ובצדק, שהתובעת לא תשנה את גישתה הבעייתית גם אחרי התראה, או איום בסילוק. לכן גם לדעת שולחן ערוך הסבור שצריך התראה מותר היה לסלקה כמו מי שהמשיך בעבודה לקויה אחרי התראה.

אמנם, יתכן שהיו לתובעת נסיבות מקילות, ואלו יבואו לידי ביטוי בפסק הדין הסופי.

אשר על כן, הסילוק של התובעת על ידי הנתבעים היה באופן בסיסי מוצדק.

ט. החלטות

1. בית הדין קובע שסילוק התובעת על ידי הנתבעים היה מוצדק.
2. לאור ההחלטה שהתקבלה, הצדדים מתבקשים להגיש עד ליום ד', י' אייר תשע"ו, 18/05/16, סיכומים ובהם התייחסות לנוסחת החישוב של התשלומים בין הצדדים. על הסיכומים לכלול נימוקם לנוסחה המוצעת, והתייחסות לגובה הסכום בכל סעיף (אין טעם להגיש חוות דעת מומחה בעניין אלא רק לטעון טענות). בהקשר זה יש להתייחס בין השאר לסעיפים הבאים: גובה הסכום שהובטח לתובעת ושמגיע לה בגלל תוספות ושינויים שלא תומחרו, עלות הליקויים, עלות השלמת העבודה.
3. ניתן יהיה לערער על החלטות ביה"ד לאחר שיינתן פס"ד סופי.

פסק הדין ניתן ביום כד בניסן תשע"ו, 2 במאי 2016

בזאת באנו על החתום

_____

הרב עקיבא כהנא

_____

הרב יוסף כרמל, אב"ד

_____

הרב דניאל מן